

บทความวิจัย

การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สุภาภรณ์ คณานนท์^{*}, วีรวรรณ จงจิตร ศิริจิรกาล^{**}, มนลิข ลิทธิสมบุรณ์^{***}

^{*} นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

^{**} บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

^{***} คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 1) สถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำนวน 4 แห่ง 2) ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำนวน 7 ท่าน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบประเมินความสอดคล้องแบบประเมินความเหมาะสมของกระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่า IOC และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อกำหนดกระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก 21 องค์ประกอบย่อย และ 35 กระบวนการดำเนินการ มีค่าดัชนีความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (IOC) 0.99 และมีค่าดัชนีความเหมาะสมของกระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (IOC) 0.90

คำสำคัญ : ชุมชนแห่งการเรียนรู้ การเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Research

*Developing Professional Learning Community for Enhancing Achievement
of Basic Education*

Supaporn Kongkanon^{}, Veeravan Jongjit Sirijirakal^{**}, Monsit Sittisomboon^{***}*

^{*} Doctor of Philosophy (Innovation Management for Development)

^{**} Lecturer, (Dr.) Graduate Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

^{***} Lecturer, (Dr.) Faculty of Education, Naresuan University

Abstract

The study was to development professional learning community (PLC) for enhancing achievement of Basic Education. Representation sample 1) Schools with best practices in development professional learning community such as 4 schools. 2) Experts with knowledge to professional learning community such as 7 people by purposive sampling. The data were collected by the In-depth interview research, Process professional learning community Evaluation form. Data were analyzed by frequency; IOC and content analysis for determine development process of professional learning community.

The result showed that development professional learning community (PLC) for enhancing achievement of Basic Education there are 6 main components, 21 sub-components and 35 operational processes. The Item Objective Congruence Index (IOC) was 0.99 and Item Congruence Index of process develop professional learning community (IOC) was 0.90.

Keywords: Learning Community, Professional Learning, Achievement

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในยุคปัจจุบันส่งผลกระทบทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการ เมืองของทุกประเทศ ทำให้ทุกประเทศต้องมีการทบทวนวาระของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการศึกษา เพื่อการพัฒนาการศึกษาที่ส่งเสริมความเสมอภาค ความเท่าเทียมอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนาประเทศ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 22 ซึ่งระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการ เนื่องจากกระบวนการเป็นสิ่งสำคัญที่นำไปสู่การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของผู้เรียน เป็นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การสร้างค่านิยมต่อสังคมส่งผลให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น ตัดสินใจเลือกอย่างชาญฉลาด ประกอบกับแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564) กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญเพื่อตอบสนองการพัฒนาไว้ 6 ยุทธศาสตร์ โดยในยุทธศาสตร์ที่ 1 เน้นการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมิน ผลที่มุ่งหวังให้คนไทยมีคุณธรรมจริยธรรม มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศในอนาคต ตอบสนองการพัฒนาในด้านคุณภาพและด้านการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง ยุทธศาสตร์ที่ 2 เน้นการผลิต พัฒนาคู ครุ อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ที่มุ่งหวังให้มีการผลิตครูได้สอดคล้องกับความต้องการในการจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภท และมีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ สามารถใช้ศักยภาพในการสอนได้อย่างเต็มที่ รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาที่ต้องเผชิญในทุกสถานการณ์ได้ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2558, 5)

คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยยังไม่ถึงระดับมาตรฐานประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยเมื่อพิจารณาจากผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2559 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในวิชาหลัก 5 วิชา ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และภาษาอังกฤษ พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานต่ำกว่าร้อยละ 50 ทุกวิชา นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน ต่ำกว่าร้อยละ 50 ใน 4 วิชาหลัก ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และภาษาอังกฤษ เมื่อพิจารณาจำนวนโรงเรียนที่มีผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ปีการศึกษา 2559 ที่มีคะแนนเฉลี่ย 5 วิชา สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติ พบว่า ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีจำนวน 19 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 19.59 และ ในระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวน 10 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 10.53 (กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12, 2560) ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างต่อเนื่องในโรงเรียนทุกประเภท

การจัดการศึกษาเพื่อให้สามารถพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาหรือคนไทยยุคใหม่นั้น นายแพทย์ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์ ได้กล่าวไว้ในคำนิยมของหนังสือทักษะแห่งอนาคตใหม่ : การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21 (21 Century Skills: Rethinking How Students Learn) ว่าจะต้องมีการปฏิรูปการเรียนการสอนแบบ Problem-Base Learning (PBL) แล้วสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์ที่เรียกว่า Professional Learning Community (PLC) (บุญชม ศรีสะอาด, 2558, 140) สอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง

Professional Learning Community ของ สโตล แอล (Stoll L., 2010, 8) ที่กล่าวว่า มีการให้การยอมรับ และพูดถึงในวงกว้างเกี่ยวกับ PLC ในหลายประเทศว่าทำให้เกิดการรวมตัว การช่วยเหลือ การร่วมมือซึ่งกัน และกัน รวมทั้งมีการสะท้อนกระบวนการดำเนินงาน วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และ โฮร์ด เอ็ม (Hord M., 2009, 40 – 42) กล่าวว่า เป้าหมายหลักของ สถานศึกษาคือการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งขึ้นอยู่กับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน โดยคุณภาพการจัดการ เรียนการสอนจะ ต้องมีการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องแบบมีมืออาชีพ บริบทที่สนับสนุนการเรียนรู้แบบมี มืออาชีพคือชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

จากหลักการและแนวคิดในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบกับปัญหาดังกล่าว ข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นการ ยกระดับคุณภาพการ ศึกษาทั้งระบบ และพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลาง การ ศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 รวมทั้งเป็นการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีทักษะใน การจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลตามศักยภาพตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากร ได้แก่ สถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำนวน 30 แห่ง

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง

1. โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำนวน 4 โรงเรียน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีความต้องการในการพัฒนาชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ โรงเรียนวัดวังฆ้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 โรงเรียนบ้านโหละเร็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 โรงเรียนคีรีราษฎร์พัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 และ วิทยาลัยเทคนิคหาดใหญ่ สำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2. ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำนวน 7 ท่าน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสังเคราะห์องค์ประกอบและกระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก
3. แบบประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้ววิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.99
4. แบบประเมินความเหมาะสมของกระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้ววิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.90

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและสังเคราะห์แนว คิดเชิงทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คุณลักษณะสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ องค์ ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยก ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถาน ศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 ถอดบทเรียนจากโรงเรียนและสถาบันการศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำนวน 4 แห่ง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกใน 7 ประเด็น คือ 1) แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน 2) การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาของ องค์ ประกอบหลักของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาของท่านประกอบด้วยองค์ ประกอบใดบ้าง แต่ละองค์ประกอบหลักมีองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง แต่ละองค์ประกอบมีวิธีดำเนินการอย่างไร ปัญหา อุปสรรค และวิธีแก้ปัญหการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา ความคาดหวัง และข้อ เสนอแนะในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ส่ง ผลต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างไร 4) ทักษะที่ใช้ในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 5) จุดเด่นหรือวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ในสถาน ศึกษาของท่านเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 6) ความพึงพอใจต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา และ 7) ข้อ เสนอแนะเพิ่มเติมในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา นำข้อมูลที่ได้จากการถอดบทเรียนมาจัดเป็นหมวดหมู่ตามองค์ประกอบของการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ขั้นตอนที่ 3 ร่างกระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในขั้น ตอนที่ 1 และ 2 มาสังเคราะห์เพื่อกำหนดกระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและแก้ไขก่อนนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบกระบวนการ พัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประเมินความเหมาะสมของกระบวนการ พัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยก ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และตรวจสอบเพื่อบรรองความถูกต้อง ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงาน วิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบกับการถอดบทเรียนโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก สรุปรองค์ ประกอบและกระบวนการดำเนินงานในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องขององค์ ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 0.99 การประเมินความเหมาะสมของกระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 0.90 พบว่า การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถาน ศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นประกอบด้วย 6 องค์ ประกอบหลัก คือ 1) การสร้างค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน 2) การกำหนดเป้าหมายร่วมกันเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน 3) การร่วม มีรวมพลัง 4) การชี้แนะหรือการให้คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ 5) การสนทนาเพื่อสะท้อนผล และ 6) เงื่อนไขการสนับสนุน

องค์ประกอบและกระบวนการดำเนิน งานในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือ SCCERS Model มีรายละเอียด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การมีค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน (Shares values & norms) มีกระบวนการดำเนินงาน 1) กำหนดวัตถุประสงค์ ประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพซึ่งเน้นที่นักเรียนหรือผู้เรียน 2) กำหนดกลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยคำนึงถึงบริบทของโรงเรียน 3) กำหนดแนวปฏิบัติของครู ผู้บริหาร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) กำหนดค่านิยมและบรรทัดฐานโดยมุ่งเน้นที่ตัวนักเรียนหรือผู้เรียน

องค์ประกอบที่ 2 กำหนดเป้าหมายร่วมกันเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน (Collective focus on student learning) มีกระบวนการดำเนินงาน 1) กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของนักเรียนร่วมกัน 2) ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย 3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 4) พัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครู 5) พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ 6) นิเทศ ติดตามการจัดการเรียนรู้โดยเพื่อนครู ผู้บริหาร หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

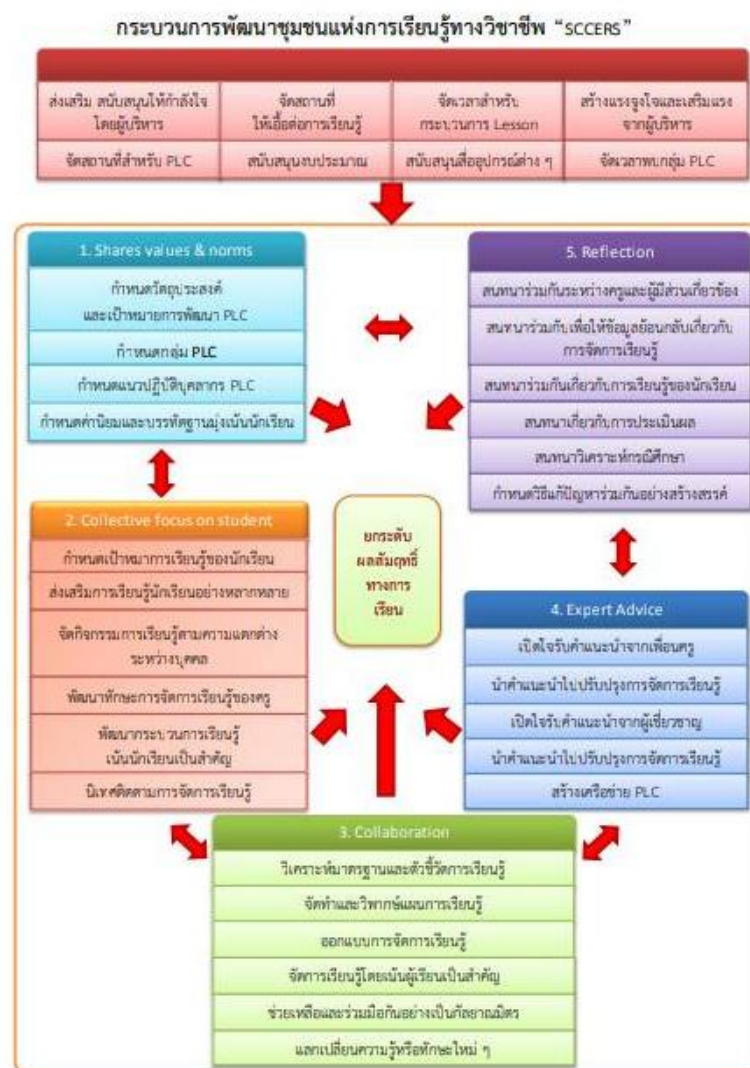
องค์ประกอบที่ 3 การร่วมมีรวมพลัง (Collaboration) มีกระบวนการดำเนินงาน 1) การวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ 2) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และวิพากษ์แผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน 3) ออกแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน 4) จัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 5) ช่วยเหลือและร่วมมือกันอย่างกัลยาณมิตรในการจัดการเรียนรู้ 6) การแลกเปลี่ยนความรู้หรือทักษะใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 4 การชี้แนะหรือการให้คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ (Expert Advice) มีกระบวนการดำเนินงาน 1) สังเกตการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน 2) เปิดใจรับคำแนะนำจากเพื่อนครูและผู้เชี่ยวชาญในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ 3) นำคำแนะนำหรือข้อเสนอแนะไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 4) สร้างเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนตามบริบทของโรงเรียน

องค์ประกอบที่ 5 การสนทนาเพื่อสะท้อนผล (Reflection) มีกระบวนการดำเนินงาน 1) สนทนา ร่วมกันระหว่างครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการเตรียมการจัดการเรียนรู้ 2) สนทนา ร่วมกันเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ 3) สนทนา ร่วมกันเพื่อให้ข้อ มูลย้อนกลับเกี่ยวกับการประเมินผลการ

จัดการเรียนรู้ 4) สนทนาวิเคราะห์กรณีศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 5) กำหนดวิธีการแก้ ปัญหากรณีศึกษาร่วมกันอย่างสร้างสรรค์

องค์ประกอบที่ 6 เงื่อนไขการสนับสนุน (Supportive Condition) เป็นองค์ประกอบที่สนับสนุนการดำเนินงาน 5 องค์ประกอบข้างต้น มีกระบวนการดำเนินงาน 1) การสร้างแรงจูงใจและการเสริมแรงจากผู้บริหาร 2) การส่งเสริม สนับสนุน และให้กำลังใจจากผู้บริหาร 3) จัดสถานที่สำหรับการพบกลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 4) จัดอาคาร สถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ 5) จัดเวลาสำหรับการพบกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 6) จัดเวลาสำหรับกระบวนการ Lesson Study 3 ขั้นตอน คือ การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ และการตรวจ สอบ 7) สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 8) สนับสนุนสื่อ อุปกรณ์ต่าง ๆ ตามความต้องการจำเป็น

ภาพที่ 1 กระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งาน วิจัยที่เกี่ยวข้องและการถอดบทเรียนโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ พบว่า การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นการเดินไปสู่เป้าหมายหรือความสำเร็จร่วมกัน ของนักเรียน ครูผู้ประกอบวิชาชีพ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สอดคล้องกับ เซลเลห์, โจนาทาน และคนอื่น ๆ (Salleh Hairon, Jonathan Wee Pin Goh & others, 2017, 72) ที่กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นเครื่องมือในการยกระดับวิชาชีพครูและเพิ่มขีดความสามารถของครูเพื่อสนับสนุนความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และ ชาร์โรน และเบรน (Sharyn L. Batters & Brain Verdi, 2015, 23) กล่าวว่า การสร้างวัฒนธรรมทางวิชาชีพช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนหรือจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

2. ผลการตรวจสอบกระบวนการ พัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถาน ศึกษาขั้นพื้นฐานจากการศึกษาสังเคราะห์แนว คิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับการถอดบทเรียนโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้อง เที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง พบว่า ความสอดคล้องของ องค์ประกอบหลักและองค์ ประกอบย่อยการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 0.99 และผลการประเมินความเหมาะสมของกระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 0.90 ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ โดยมีรายละเอียดกระบวนการ พัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การมีค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน (Shares values & norms) มีกระบวนการ การดำเนินงาน 1) กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพซึ่งเน้นที่นักเรียนหรือผู้เรียน 2) กำหนดกลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยคำนึง ถึงบริบทของโรงเรียน 3) กำหนดแนวปฏิบัติของครู ผู้บริหาร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) กำหนดค่านิยมและบรรทัดฐานโดยมุ่งเน้นที่ตัวนักเรียนหรือผู้เรียน สอดคล้องกับ อนุสรฯ สุวรรณวงศ์ (2558, 34) มอร์ริสเซีย (Morrissey, 2000, 16) สโตล , โบลาม, แม็คมาโฮน, วอลล์ลาซ และโทมัส (Stoll, L., Bolam, R., McMahon, A., Wallace, M., & Thomas, S., 2006, 266 - 267) และ เคนอเยอร์ (Kenoyer, 2012, 113) องค์ประกอบที่ 2 กำหนดเป้าหมายร่วมกันเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน (Collective focus on student learning) มีกระบวนการ การดำเนินงาน 1) กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของนักเรียนร่วมกัน 2) ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย 3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 4) พัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครู 5) พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ 6) นิเทศ ติดตามการจัดการเรียนรู้โดยเพื่อนครู ผู้บริหาร หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สอดคล้องกับ ณรงค์ อินทนาม (2553, 20 - 21) อนุสรฯ สุวรรณวงศ์ (2558, 34) ครุสภา (2560) มอร์ริสเซีย (Morrissey, 2000, 16) โฮร์ด (Hord, 2008, 8 - 16) และ เกล ริชมอนด์ และ ไวโอลา มาโนคอร์ (Gail Richmond & Viola Manokore, 2010, 555 - 566) องค์ประกอบที่ 3 การร่วมมือร่วมพลัง (Collaboration) มีกระบวนการดำเนินงาน 1) การวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ 2) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และวิพากษ์แผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน 3) ออกแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน 4) จัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 5) ช่วยเหลือและร่วมมือกันอย่างกัลยาณมิตรในการจัดการเรียนรู้ 6) การแลกเปลี่ยนความรู้หรือทักษะใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับ เกียรติสุดา กาศเกษม (2557, 203 - 204) สมพร ญาณสูตร (2558, 87 - 88) สโตล, โบลาม, แม็คมาโฮน, วอลล์ลาซ และโทมัส (Stoll, L., Bolam, R., McMahon, A., Wallace, M., & Thomas, S., 2006, 266 - 267) เจมส์ เอฟ คิลบาน (Jame F.

Kilbane, 2009, 191) และ ทามารา เนลสัน, ลินดา เลบาร์ด และชาร์ลอตเท วอเตอร์ (Tamara H. Nelson, Linda LeBard & Charlotte Waters, 2010, 39) องค์ประกอบที่ 4 การชี้แนะหรือการให้คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ (Expert Advice) มีกระบวนการดำเนินงาน 1) สังเกตการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน 2) เปิดใจรับคำแนะนำจากเพื่อนครูและผู้เชี่ยวชาญในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ 3) นำคำแนะนำหรือข้อเสนอแนะไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 4) สร้างเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนตามบริบทของโรงเรียน สอดคล้องกับ ครุสภา (2560) วิกิ, ดอร์เรน, ोलสัน (Vicki Vescio, Dorene Ross, Alyson Adams, 2008, 81) และ ทามารา เนลสัน, ลินดา เลบาร์ด และชาร์ลอตเท วอเตอร์ (Tamara H. Nelson, Linda LeBard & Charlotte Waters, 2010, 39) องค์ประกอบที่ 5 การสนทนาเพื่อสะท้อนผล (Reflection) มีกระบวนการดำเนินงาน 1) สนทนาร่วมกันระหว่างครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการเตรียมการจัดการเรียนรู้ 2) สนทนาร่วมกันเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ 3) สนทนาร่วมกันเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ 4) สนทนาวិเคราะห์กรณีศึกษาเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 5) กำหนดวิธีการแก้ปัญหากรณีศึกษาร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับ อนุสรณ์ สุวรรณวงศ์ (2558, 34) ครุสภา (2560) วิกิ, ดอร์เรน, ोलสัน (Vicki Vescio, Dorene Ross, Alyson Adams, 2008, 81) และ ทามารา เนลสัน, ลินดา เลบาร์ด และชาร์ลอตเท วอเตอร์ (Tamara H. Nelson, Linda LeBard & Charlotte Waters, 2010, 39) และองค์ประกอบที่ 6 เงื่อนไขการสนับสนุน (Supportive Condition) เป็นองค์ประกอบที่สนับสนุนการดำเนินงาน 5 องค์ประกอบข้างต้น มีกระบวนการดำเนินงาน 1) การสร้างแรงจูงใจและการเสริมแรงจากผู้บริหาร 2) การส่งเสริมสนับสนุน และให้กำลังใจจากผู้บริหาร 3) จัดสถานที่สำหรับการพบกลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 4) จัดอาคาร สถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ 5) จัดเวลาสำหรับการพบกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 6) จัดเวลาสำหรับกระบวนการ Lesson Study 3 ขั้นตอน คือ การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ และการตรวจสอบ 7) สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 8) สนับสนุนสื่อ อุปกรณ์ต่าง ๆ ตามความต้องการจำเป็น สอดคล้องกับ วรลักษณ์ ชูกำเนิด และ เอกรินทร์ สังข์ทอง (2557, 97 - 100) สมพร ญาณสูตร (2558, 87 - 88) นิชาภัทร วิลเลียมส์ (2559, 33 - 34) มอร์ริสซี (Morrissey, 2000, 16) โฮร์ด (Hord, 2008, 8 - 16) ทามารา เนลสัน, ลินดา เลบาร์ด และชาร์ลอตเท วอเตอร์ (Tamara H. Nelson, Linda LeBard & Charlotte Waters, 2010, 39) เคนอยอร์ (Kenoyer, 2012, 113) และ ซิลเวีย (Sylvia Segura Pirtle, 2014, 2 - 6)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. การวิจัยนี้มุ่งเน้นเสนอกระบวนการในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
2. การวิจัยนี้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา ทำให้เกิดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งเพื่อช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้
3. สถานศึกษาหรือหน่วยงานการศึกษาควรนำกระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพไปบูรณาการหรือประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาหรือหน่วยงานการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนใน 5 กลุ่มสาระหลัก ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และภาษาต่างประเทศ
2. ควรมีการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ปกติกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในหลาย ๆ ตัวแปร เช่น ความ สามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. (2560). **สรุปข้อมูลผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน O-net ปีการศึกษา 2559.**
- เกียรติสุดา กาตเกษม. (2557). **การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียนเทศบาลด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.** ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ครูสภา. (2560). **Professional Learning Community** [Online]. ค้นเมื่อ 9 พฤษภาคม, 2560, จาก <http://www.ksp.or.th/ksp2013/media/index.php?mid>
- ณรงค์ฤทธิ์ อินทนาม. (2553). **การพัฒนาหลักเทียบสำหรับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมิน ผลการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิชาภัทร วิลเลียมส์. (2559). **การพัฒนาการนิเทศภายในโดยใช้กระบวนการ สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ ก า ร ศึ ก ษ า ขั น พื้ น ฐา น .** วิทยานิพนธ์ปริญญาการ ศึกษา ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2559). **ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษ ที่ 21** [วิจารณ์หนังสือ 21st Century Skills: Rethinking How Students Learn]. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ สาขา มนุษยศาสตร์ และ สังคมศาสตร์, 8(1), 139-144.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2558). **การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด และเอกรินทร์ สังข์ทอง. (2557). **โรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อการ พัฒนาวิชาชีพครูที่เน้นผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ.** วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 25(1), 93-102.
- สมพร ญาณสูตร. (2558). **องค์ประกอบการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการ ศึกษาในเขตภาคใต้ฝั่งตะวันออก.** ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัย วงษ์ชวลิตกุล.
- อนุสรุ สุวรรณวงศ์. (2558). **กลยุทธ์การบริหารเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครู โรงเรียนเอกชน.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุ ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Gail Richmond & Viola Manokore. (2010). **dentifying Elements Critical for Functional and Sustainable Professional Learning Communities: Science Teacher Education.** 10(2): 543 – 569.
- Hord Shirley. M. (2009). **Professional learning communities.** Journal of Staff Development, 30(1), 40-43.
- Hord Shirley. M. (2008). **Leading professional learning communities.** Thousand Oaks, California : Corwin Press.

- Jame F. Kilbane. (2009). **Factors in Sustaining Professional Learning Community**. Pace University, New York: SAGE Publications.
- Kenoyer, F.E. (2012). **Case study of Professional Learning Community Characteristics in an Egyptian Private School**. Doctor's Dissertation. College of Education, Columbia International University.
- Morrissey, M.S. (2000). **Professional Learning Communities: An Ongoing Exploration**. Texas: Southeast Educational Development Laboratory.
- Salleh Hairon, Jonathan Wee Pin Goh, Catherine Siew Kheng Chua & Li- yi Wang. (2017). **A research agenda for professional learning communities: moving forward**, *Professional Development in Education*, 43(1), 72-86.
- Sharyn L. Batters & Brian Verdi. (2015). **The Culture of Professional Learning Communities and Connections to Improve Teacher Efficacy and Support Student Learning : Arts Education Policy Review**, 116 : 22-29.
- Stoll, L. (2010). **Professional learning community**.
- Stoll, L., Bolam, R., McMahon, A., Wallace, M., & Thomas, S. (2006). **Professional learning communities : A review of the literature**. *Journal of educational change*, 7(4), 221-258.
- Sylvia Segura Pirtle. (2014). **Implementing Effective Professional Learning Communities : SEDL Insights**, 2(3), 1-8.
- Tamara H. Nelson, Linda LeBard & Charlotte Waters. (2010). **How to Create a Professional Learning Community**. *Science and Children Journal*, Summer 2010, 39.
- Vicki Vescio, Dorene Ross & Alyson Adams. (2008). **A review of research on the impact of professional learning communities on teaching practice and student learning : Teaching and Teacher Education**, 24 (2008) : 80-91.